

Strengt Trumål.

St. meld. nr. 14.

(1938)

Om sak mot Finland om vederlag til K. Köpke.

Tilråding frå Utanriksdepartementet den 14 januar 1938, samtykt med kongeleg resolusjon same dag.

(Målboren av utanriksminister Halvdan Koht.)

Stortinget gjorde den 29 mai 1936 dette vedtaket, etter tilråding frå Utanriks- og Konstitusjonskomiteen:

«Det henstilles til regjeringen å overveie på hvilken måte et eventuelt erstatningssøksmål overfor den finske stat bør fremmes, å fikser størrelsen av det beløp som påstanden skal omfatte samt å uttale sig om saksomkostningene, og fremlegge forslag herom for Stortinget.»

Den 19 juni 1936 skreiv utanriksministeren til Utanriks- og Konstitusjonskomiteen at det vilde bli uråd å leggja saka fram for Stortinget på nytt fyrr samling var slutt. Han bad difor komiteen taka opp i Stortinget eit framlegg om å gjeva departementet fullmakt til å fremma saka utan nytt fyrelegg for Stortinget.

I møte for stengde dører gjorde då Stortinget den 14 juli 1936 dette vedtaket etter framlegg frå komiteen:

«Det henstilles til regjeringen å fremme Kurt Köpkes krav overfor den finske regjering på den måte regjeringen måtte finne mest hensiktsmessig, eventuelt ved å innbringe det for den faste domstol for mellempfolkelige tvistigheter.»

Utanriksdepartementet gjorde so avtale med advokat Stian Bech og høgsterettsdomar Einar Hanssen om rettshjelp til fyrebuing for kravet mot Finland. Høgsterettsdomar Hanssen sende den 8 januar 1937 utanriksdepartementet ei utgreiing om saka som fylgjer i utrykt vedlegg (vedlegg 1). I utgreiinga segjer han millom anna (side 87):

«Det fremgår av den foregående fremstilling, at jeg ikke har funnet, at noe av de grunnlag, som har vært påberopt for et erstatningskrav mot Finland, har den styrke, at man med sikkerhet eller sannsynlighet kan

regne med, at det vil bli godtatt av en eventuell voldgiftsrett.»

Subsidiært (side 109) kom han til den endskapan at det meste Köpke kunde ha krav på av den finske regjeringa var kr. 831 602,66.

Departementet meinte at i samsvar med vedtaket av Stortinget måtte det ha skyldnad på seg til å reisa kravet mot Finland for herr Köpke, og det meinte at det då like eins måtte vera rett å taka opp kravet i si vidaste form; for, om so Köpke ikkje kunde ha krav på vederlag for meir enn det han personleg hadde tapt, so måtte den finske regjeringa i og for seg vera ansvarleg for heile den summen som i 1918 vart teken ifrå Köpke, omlag 4½ mill. tsar-rublar, rekna til umlag 2½ mill. kroner.

På dette grunnlaget arbeidde advokat Bech ut eit uppset til note til den finske regjeringa, og ein note bygd på dette uppsetet vart overgjeven til den finske utanriksministeren den 15 juni 1937. Han fylgjer med i uprenta vedlegg (vedlegg 2).

I skriv til sendemann Michelet den 11 juni 1937 nemnde eg at det kravet som den norske regjeringa reiste i saka, ikkje var eit ultimatum og at den norske regjeringa var viljug til å dryfta tilbod frå den finske regjeringa um ho synte nokon vilje til å betala rimeleg vederlag utan rettargang. Dette nemnde eg til opplysning for sendemannen sjølv, so han kunde ha det i tankane i moglege samtalar med den finske utanriksministeren.

I skriv til sendemann Michelet, dagsett Helsingfors 19 august 1937 gav den finske utanriksministeren dette svaret på noten vår:

«Uti den 15 sistlidne juni dagteknad skrive har Herr Ministern enligt uppdrag av sin Regering yrkat att Finlands Regering skulle till Norges Regering utbetala 2 479 416 norska kronor med 6 pct. ränta från den 15

Om sak mot Finland om vederlag til K. Köpke.

mars 1918 såsom ersättning för skada som uppges hava tillskyndats norska medborgaren Kurt Köpke.

I anledning härav har jag äran bringa till Herr Ministerns kännedom att Finlands Regering, som uti denna fråga fortfarande intager den ståndpunkt, som funnit uttryck uti utrikesministeriets skrivelser den 3 augusti 1921, den 29 juni 1926 och den 13 april 1931, bestämt avvisar det ånyo av Norges Regering resta ersättningskravet.

Tillika har jag äran meddela att Finlands Regering, med hänsyn till frågans principiella vikt, icke anser sig kunna ingå på förenkling av proceduren i denna sak.»

Utanriksministeren gjorde munnleg greie for tilgangen i denne saka for Utanriks- og Konstitusjonskomiteen i møte den 25 november 1937, og han sa då at han vilde ikkje gå lenger med å reisa saka mot Finland fyrr dei

nye aktstykkene var framlagde till kunnskap for Stortinget, so Stortinget sjølv kunde ha høve til å taka standpunkt til det som hadde kome fram etter vedtaket frå 14 juli 1936.

Det er vanskeleg å segja kor mykje det vil kosta å føra denne saka fram for den faste domstolen for mellempolkeleg rettsrøkt, men eg trur ein lyt rekna med ei to hundre og femti — tre hundre tusen kroner; skulde saka bli tapt, må ein vera budd på å bli dømd til å betala attpå det saka kostar for motparten.

I samhøve med det som her er framhalde, skal då departementet

råda til:

Fyrelegget frå Utanriksdepartementet frå 14 januar 1938 om Köpke-saka, med vedlegg, blir framsendt til Stortinget.